

Kutu 4.2

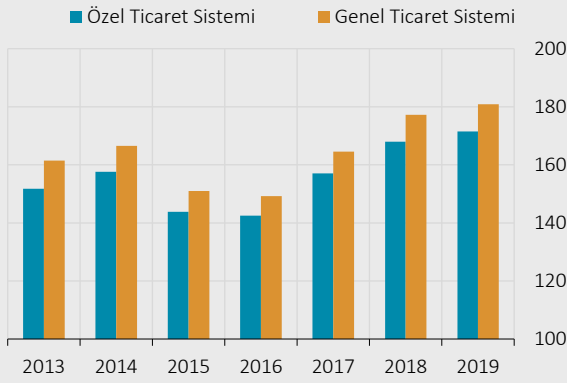
Ödemeler Dengesi İstatistiklerindeki Güncelleme

Bu kutuda, TÜİK tarafından Uluslararası Hizmet Ticareti (UHT) ve Dış Ticaret İstatistiklerinde (DTİ) yapılan metodolojik değişikliğe bağlı olarak Ödemeler Dengesi İstatistiklerinde (ÖDİ) 2013-2019 yıllarına dair gerçekleşen güncellenmenin kapsamı ve boyutu özetlenmektedir.

Dış Ticaret İstatistikleri

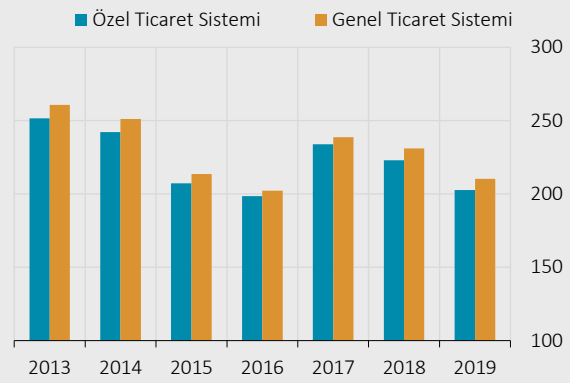
DTİ Ocak 2020 verisiyle birlikte Özel Ticaret Sistemi (ÖTS) yerine Genel Ticaret Sistemine (GTS) göre yayımlanmaya başlamıştır.¹ Veri kaynakları nedeniyle GTS'ye göre DTİ 2013 yılından itibaren hesaplanabilmektedir. İki sistem arasındaki temel fark kapsamdır. ÖTS'de ülkenin serbest dolaşım alanına giren ve serbest dolaşım alanından çıkan mallar kapsanırken, gümrük antrepoları ve serbest bölgelerdeki mal hareketi kapsamamaktadır. GTS'de ise ülkenin ekonomik alanına giren ve bu alandan çıkan mallar kapsamakta, bu çerçevede antrepo ve serbest bölgelerdeki mal ticareti de dahil edilmektedir. Bu nedenle, GTS'ye göre hesaplanan ihracat ve ithalat ÖTS'ye göre hesaplanan değerlerden daha yüksektir (Grafik 1 ve 2). Bu fark 2013-2019 döneminde ihracat için ortalama yüzde 5, ithalat için ise yüzde 3 civarındadır.

Grafik 1: İhracat (Milyar ABD Doları)

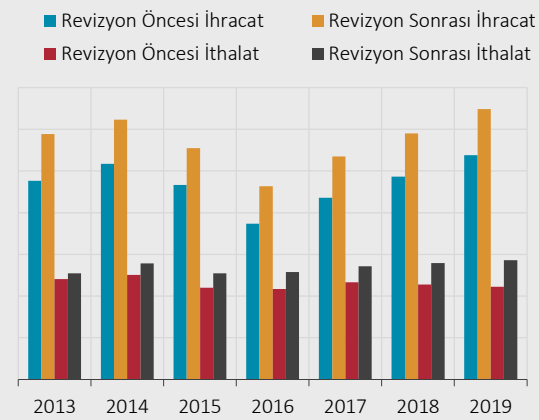
Kaynak: TÜİK.

Grafik 2: İthalat (Milyar ABD Doları)

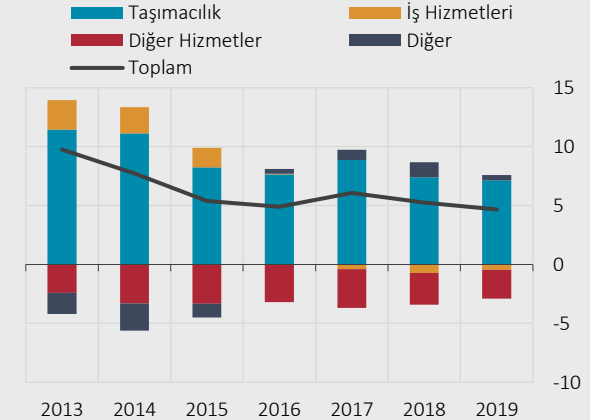
Kaynak: TÜİK.

Grafik 3: Hizmetler Dengesi Revizyonu (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 4: Net Hizmet İhracatındaki Güncellemeye Katkıları (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://www.tuik.gov.tr//duyurular/duyuru_4345.pdf.

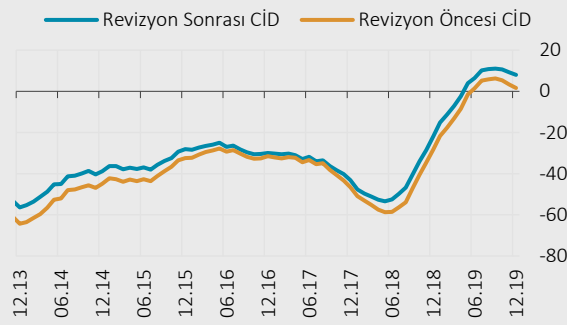
Uluslararası Hizmet Ticareti İstatistikleri

UHT, yerleşik ve yerleşik olmayan gerçek veya tüzel kişiler arasında gerçekleşen hizmet ticaretidir. UHT istatistikleri, UHT İstatistikleri Araştırması ve Gelir İdaresi Başkanlığı'na ait idari kayıtlar kullanılarak 2013-2019 yılları için hesaplanmıştır.² Bu kapsamda, ortalamada hizmet ihracatı 10,1 milyar dolar, hizmet ithalatı 3,9 milyar dolar yukarı güncellenmiştir (Grafik 3). Net hizmet dengesindeki yaklaşık 6,3 milyar ABD doları yukarı yönlü güncellemeye en fazla katkı taşımacılık, iş hizmetleri ve diğer hizmet gelirleri vermiştir (Grafik 4).

Ödemeler Dengesi İstatistikleri

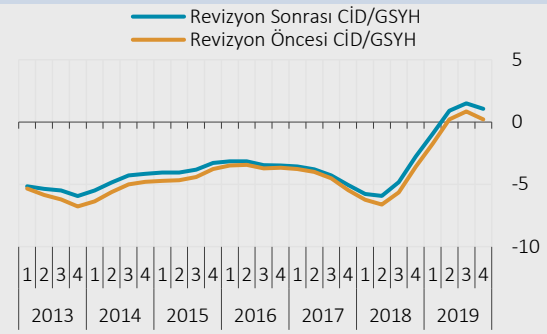
UHT ve DTİ'de gerçekleşen değişiklikler doğrultusunda ÖDİ 2013-2019 yılları için güncellenmiştir. Bu çerçevede, Cari İşlemler Dengesi (CİD) bu dönemde ortalama 6,3 milyar dolar, milli gelire oran olarak ise 0,7 puan iyileşmiştir (Grafik 5 ve 6). CİD'deki güncellemeye en çok katkı UHT'deki güncellemeye bağlı olarak hizmetler dengesinden gelmiş, bunu yönemsal değişikliğin görüldüğü dış ticaret dengesi takip etmiştir (Grafik 7). Dengelenme sürecinin yaşandığı 2019 yılı özelinde ise CİD fazlası 1,6 milyardan 8 milyar ABD dolarına (mili gelire oran olarak yüzde 1,1) yükselmiştir. Bu güncellemeye hizmetler ve dış ticaret dengesi sırasıyla 4,7 ve 2,1 milyar ABD doları yukarı yönlü, birincil ve ikincil gelir dengesi ise 380 milyon ABD doları aşağı yönlü katkı yapmıştır.

Grafik 5: Cari İşlemler Dengesi (Milyar ABD Doları, Yıllıklandırılmış)

Kaynak: TCMB.

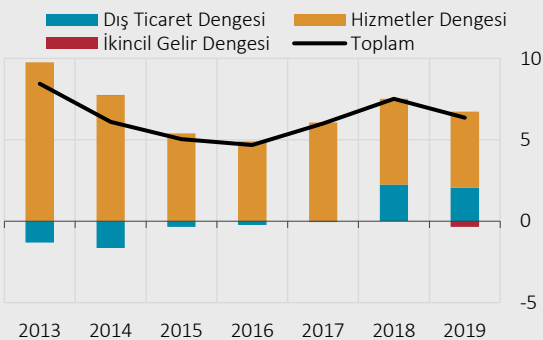
Grafik 6: Cari İşlemler Dengesi (Milli Gelire Oran, %)

Kaynak: TCMB.

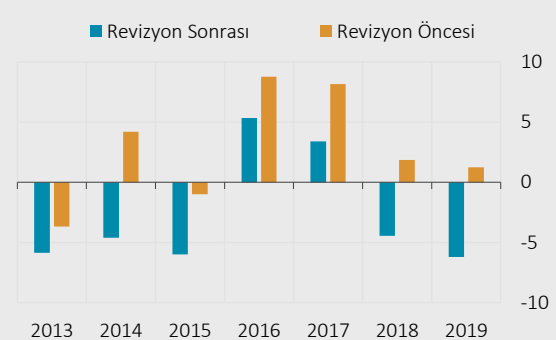
Finans Hesabı tarafında ise en belirgin değişiklikler diğer yatırımlar kalemi altında yer alan ticari kredilerde ve net hata noksan (NHN) kaleminde gerçekleşmiştir. Ticari kredilerdeki değişim ÖTS'den GTS'ye geçiş kaynaklı olmuş; bu kalemden 2019 yılında toplamda 1,3 milyar ABD doları aşağı yönlü güncelleme gerçekleşmiştir. NHN'deki belirgin değişim ise daha önce NHN içerisindeki unsurların metodolojik iyileştirme sonrası CİD altında yer almasından kaynaklanmıştır (Grafik 8).

Grafik 7: Cari İşlemler Dengesindeki Revizyona Katkıları (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

Grafik 8: Net Hata ve Noksan (Milyar ABD Doları, Yıllıklandırılmış)

Kaynak: TCMB.

² Ayrıntılı bilgi için bk. http://www.tuik.gov.tr//duyurular/duyuru_4348.pdf.